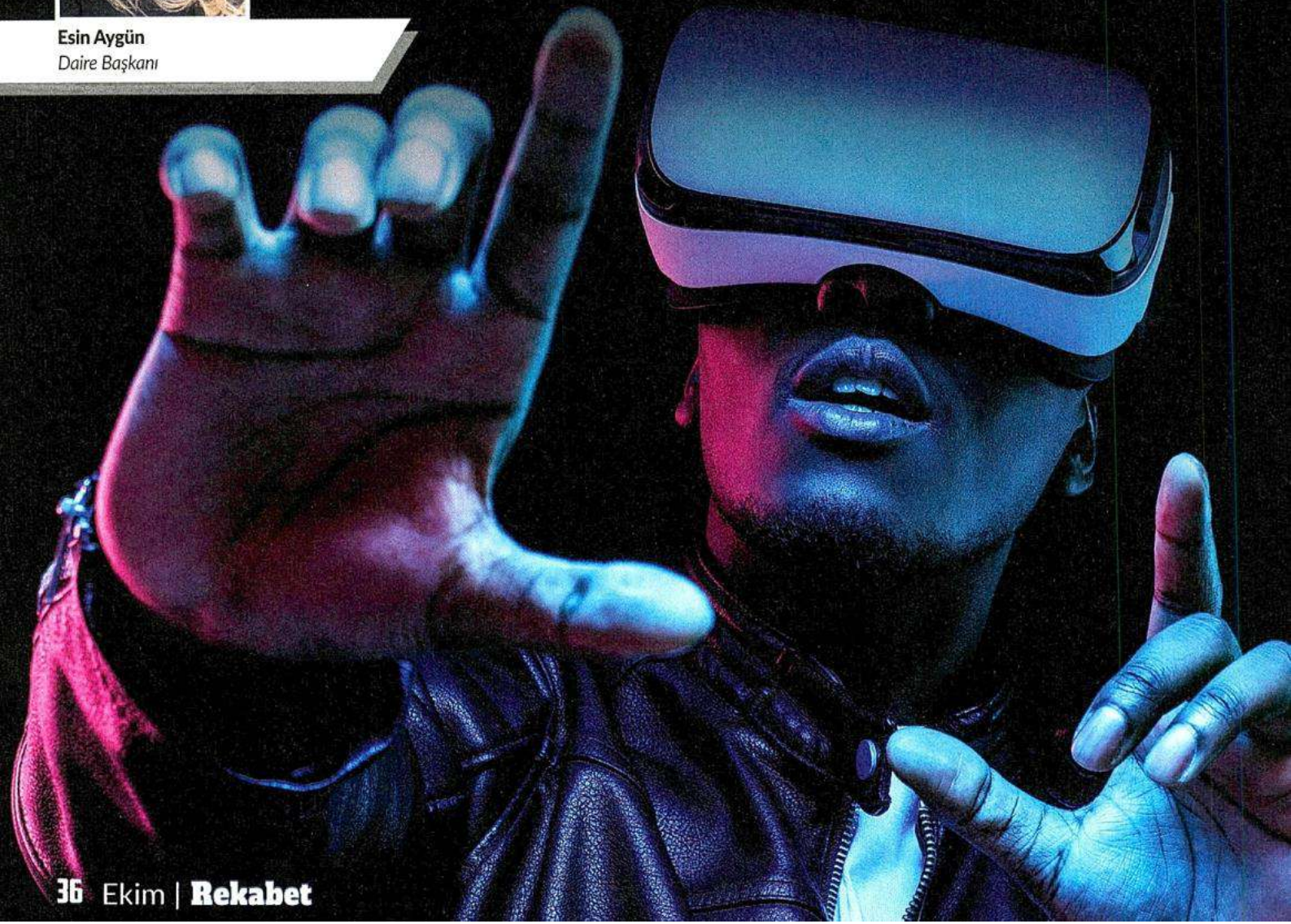

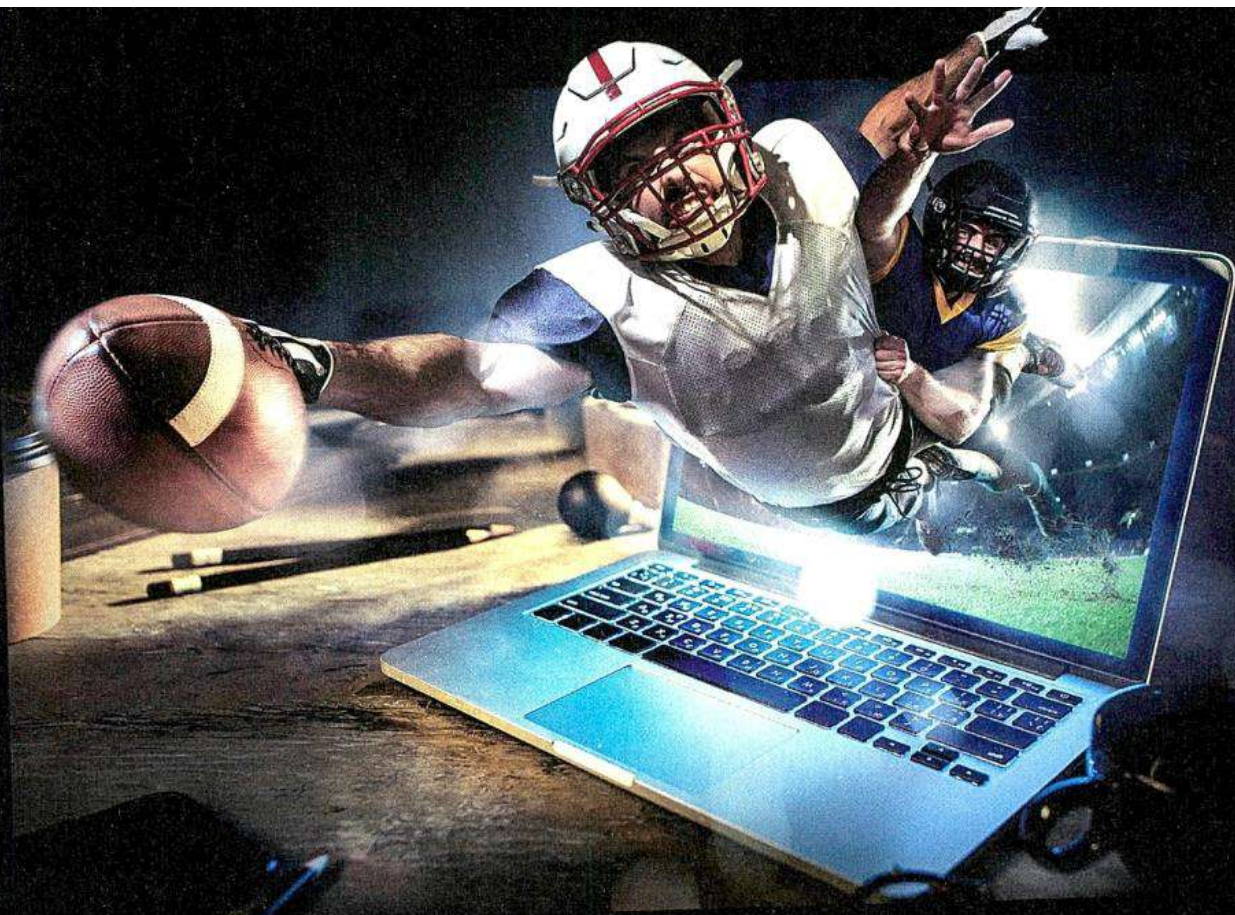
DİJİTAL PLATEFORMLAR OYUNU KURALINA GÖRE OYNUYOR MU?

Dijital platformların önemli bir kısmı; bize ait verileri aslında sundukları hizmet bedeli, yani fiyat olarak konumlandırmakta ve özellikle de bu verileri hedefli reklamcılık faaliyetleri amacıyla kullanmaktadırlar

Esin Aygün
Daire Başkanı

Rekabet hukuku ile teması bulunan akademisyen ve uygulayıcıların son dönemde rekabet hukuku ile adı birlikte anılmaya başlanan "öncül müdahale" kavramına nasıl tedirginlikle yaklaşabileceklerini tahmin ediyorum. Ne de olsa odağını rekabet hukuku alanına yöneltmiş birinin rekabet kurallarının aslında piyasa aksaklıklarının giderilmesinden sonra piyasaların sağlıklı işleyişine devamını temin etmek için bekçi olacağı düşüncesini -haklı bir gurur ile- taşıdıklarını bizatihi bu alana bir uzman yardımcısı olarak dahil olmuş biri olarak söyleyebilirim. Peki, o zaman neden şimdi dijital pazarlar bakımından dünyanın farklı coğrafyalarındaki rekabet otoritelerinden düzenleme çağrısında bulunan raporlar, tasarımlar ve hatta düzenlemeler geliyor? Gelin yakından bakalım.

Teknoloji ve tüketici davranışları

İnternet teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin özellikle de pandeminin etkisiyle birlikte artan bir dijital dönüşümü beraberinde getirdiği açık. Artık alışveriş yapmak istediğinizde girdiğiniz platform olası tercihlerinizi sizden önce sıralıyor ve sunuyor. Arama sonuç sayfanz aklınıza gelmeyecek ama aramanızla yakından alakalı sonuçlarla süslenmiş durumda. Bayramlaşma için tek tuşun yeterli olduğu kutlama şekilleri girdi hayatımıza. Dijitalleşmenin tüketicilerin ve teşebbüslerin davranışlarını bu denli hızlı dönüştürmesi dikkate alındığında, bu hizmetlerin sunumuna yönelik yaşanan rekabetçi sürecin de artık daha farklı işlediğini söylemek mümkün. Bunun yanı sıra dijitalleşmenin itici gücü olarak kabul edilen veri ve veri sahipliği artık çoğu otoritenin dikkatinde. Veri temelli

işleyişe bağlı yeni kavramlarla karşı karşıyayız. Veri temelli işleyiş her geçen gün yeni ürün ve hizmetlerin sunulabilmesini sağlamakta ancak aynı zamanda sunulan hizmet ekosisteminin giderek iç içe geçmesine ve karmaşıklaşmasına da sebep olmaktadır.

Bedel ödemek

Dijital dünya için söylenen meşhur bir söz ile devam edeyim: "ürün için ödeme yapmıyorsanız, ürün sizsiniz demektir". Kısacası, dijital dünyada pek çok platformda aldığımız ürün veya hizmetler için bir ücret ödemiyorsak da aslında bir bedel ödemiyor değiliz. Bu gibi durumlarda bize ait olan verilerin ilgili platforma verilmesini ödediğimiz bedel olarak düşünecek olursak, kişisel verilerin doğrudan rekabetçi sürece yönelik bir parametre olduğunu daha kolay anlayabiliriz. Diğer bir ifadeyle dijital platformların önemli bir kısmı; bize ait verileri aslında sundukları hizmet bedeli, yani fiyat olarak konumlandırmakta ve özellikle de bu verileri hedefli reklamcılık faaliyetleri amacıyla kullanmaktadırlar. Dahası, karmaşıklaşan dijital hizmetler dünyasında rekabet hukuku uygulamaları grift hal almakta, rekabetin ve tüketici refahının korunması gitgide önemini artıran ve zorlaşan bir alan olarak ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla, rekabet kurallarının, sürekli değişen bu yeni düzenle uyumlu olacak şekilde değişmesi, firmaların güçlü konumlarını kötüye kullanmalarının önlenmesi, etkin rekabetin ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi için platformlara uygulanacak kuralların uyumlaştırılması, pazarın daha adil işlenmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması ve tüketicilerin korunması da giderek artan

Yapılmaya
çalışılan
birbirinden
farklı özelliklere
sahip platform
hizmetlerini tek
tip bir kalıba
sokarak teknik
kurallara tabi
tutmaktan
ziyade pazar
aksaklıklarının
yoğunlaştığı
alanlarda bu
aksaklıkları daha
hızlı ve daha
az maliyetle
gidermeye
çalışmak

”

seslerle dile getirilmektedir.

Dünyada da artan bir farkındalık ile ortaya çıkan rekabetçi sorunların önlenmesi veya çözümlenmesi suretiyle dijitalleşmenin yarattığı faydaların en yüksek düzeyde elde edilmesi amaçlanıyor. Sürdürülebilir bir dijital ekosistemin tesisi için rekabet kurallarını tamamlayıcı yeni kural setleri oluşturuluyor. Peki bu kural setlerini tam olarak neyi amaçlıyor?

Esasen bu kural setleri hâlihazırda rekabet otoritelerinin dijital platformlara yöneltmiş oldukları rekabetçi sorunları gidermeye çalışırken kazandıkları tecrübelerden ya da katlandıkları maliyetlerden besleniyor. Zira bu pazarlarda teşebbüslerin mevcut rekabet kuralları ile sahip oldukları güçleri ortaya koymak, faaliyet gösterdikleri pazarları tespit etmek ve ihlale konu davranışı adlandırmak dahi güçleşiyor. Bu güçlükler aşılsa bile verilen yaptırım sonuçları telafi etmeye yeterli olmuyor çünkü pazardaki davranış etkisi döndürülemez şekilde zarara yol açmış oluyor. Tam da bu nedenle, esasında yöntem değişikliği yapılarak teşebbüslerin son kullanıcılar ve ticari kullanıcılar üzerinde sahip olduğu etkiden yola çıkılarak "geçit rolü" üstlenip üstlenmediğinin belirlenmesine, bu belirleme yapıldıktan sonra da daha önce antirekabetçi olduğu tespit edilen bağlama, pazara giriş engeli yaratma, ayrımcılık gibi uygulamaların öncül olarak yasaklanmasına, rekabetçi çözüm olarak tespit edilen veri taşımanın sağlanması, birlikte işlerliğin mümkün kılınması gibi yükümlülüklerin yüklenmesine yönelik adımlar atılıyor. Dolayısıyla yapılmaya çalışılan birbirinden farklı özelliklere sahip platform hizmetlerini tek tip bir kalıba sokarak teknik kurallara tabi tutmaktan ziyade pazar aksaklıklarının yoğunlaştığı alanlarda bu aksaklıkları daha hızlı ve daha az maliyetle gidermeye çalışmak.

Belirtmek gerekir ki, dünyada rekabet otoriteleri nezdinde yürütülen bu çalışmalarla aynı doğrultuda olmak üzere, dijital piyasaların düzenlenmesine yönelik rekabet hukuku kurallarını tamamlayıcı nitelikte kuralların tespiti ve ülkemiz ihtiyaçları doğrultusunda hayata geçirilmesi için Türkiye'de de mevzuat çalışması başlatıldı. Bahse konu mevzuat çalışmasının tamamlanması ile oyunun kuralları baştan belirlenerek bu sektörlerdeki birçok rekabetçi sorunun öncül olarak önlenmesi ve pazarların daha adil ve yarışılabilir olması sağlanmış olacak.

Bu tartışmalar beraberinde rekabet otoritelerinin regülasyon otoritelerine dönüşme endişesini de getiriyor. Bununla birlikte, rekabet kurallarının öncül olarak uygulanması esasen rekabet hukuku bakımından bir ilk değil. Bilindiği üzere yoğunlaşmaların kontrolü ile esasen birleşme veya devralmalar henüz gerçekleşmeden pazardaki etkin rekabetin bu işlemler aracılığı ile azaltılması engellenmeye çalışılıyor. Dolayısıyla öncül müdahaleye yönelik genişleyen bu çerçevenin, dijital pazarlardaki rekabet aksaklıklarının giderilmesi bakımından duyulan ihtiyaç çerçevesinde yorumlanması resmin bütününe görmek bakımından fayda sağlayacaktır.

